

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2007-2008

2 juli 2008

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

**– van mevrouw Marijke Dillen, de heren Filip Dewinter, Frans Wymeersch,
Joris Van Hauthem en Karim Van Overmeire en mevrouw Marie-Rose Morel –**

**betreffende de onmiddellijke opvolging van de aanbevelingen
van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
zoals geformuleerd in het rapport ‘De prijs van water 2008: analyse en aanbevelingen’**

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Uit het rapport van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) betreffende een analyse van de waterprijzen blijkt dat die tussen 2006 en 2008 zeer sterk zijn toegenomen. Voor de kleinverbruikers, de gezinnen, is er een stijging met gemiddeld 30%. Voor kleinverbruikers bestaat de totale waterprijs uit drie componenten: de drinkwaterprijs, de bovengemeentelijke saneringsbijdrage voor de financiering van de zuiveringsinfrastructuur beheerd door Aquafin en de gemeentelijke saneringsbijdrage voor de inzameling van het afvalwater via het gemeentelijk rioleringsnet en voor kleinschalige waterzuiveringsinstallaties. Die drie componenten worden geïnd door de drinkwaterbedrijven via de zogenaamde eengemaakte of integrale waterfactuur.

Grootverbruikers, de bedrijven, betalen eveneens een drinkwaterprijs voor het geleverde drinkwater, een bovengemeentelijke saneringsbijdrage en een gemeentelijke saneringsbijdrage. Maar daarnaast betalen ze ook nog een afvalwaterheffing aan de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) en in sommige gevallen een zuiveringsvergoeding aan Aquafin.

Voor de kleinverbruikers, de gezinnen, is er een stijging met gemiddeld 30%. Die stijging is terug te vinden in alle componenten van de integrale drinkwaterfactuur, maar vooral in de bijdragen voor waterzuivering en riolering. Zo stegen de drinkwaterprijzen met 3,5%, wat minder is dan de inflatie, maar de bovengemeentelijke saneringsvergoeding met 25% en de gemeentelijke saneringsvergoeding met meer dan 150%.

Voor de grootverbruikers is het veel moeilijker om een eenduidig beeld te schetsen. Alleen al op het vlak van de gemeentelijke saneringsbijdragen worden meerdere berekeningsmethodes naast elkaar gebruikt afhankelijk van de gemeente en het drinkwaterbedrijf. Wel kan worden vastgesteld dat de verhoging van de drinkwatertarieven en van de gemeentelijke saneringsbijdrage in dezelfde grootteorde ligt als bij de kleinverbruikers. De bovengemeentelijke saneringsbijdrage daarentegen is voor grootverbruikers meer toegenomen dan voor kleinverbruikers, met name met 34%.

Daarnaast is het duidelijk volgens dit rapport dat er achter de gemiddelde prijsstijgingen grote verschillen schuilgaan. Dat geldt niet enkel voor de tarieven en

de tariefstructuren van de drinkwaterprijzen, maar vooral voor de berekeningsmethodes van de gemeentelijke saneringsbijdragen voor grootverbruikers en de toepassingen van sociale correcties voor kleinverbruikers op de gemeentelijke saneringsbijdrage. Die uiteenlopende tarieven en berekeningsmethodes kunnen aanleiding geven tot zeer grote verschillen in de waterfactuur en maken de situatie complex en ondoorzichtig, concludeert de SERV. Ook de beweegredenen achter de stijgende tarieven, prijsstructuren en berekeningsmethodes zijn niet transparant. Dit creëert vooral op het niveau van de gemeentelijke saneringsbijdrage risico's. Zo is vandaag het verband tussen de hoogte van de gemeentelijke saneringsbijdrage en de kosten die een gemeente op dat vlak heeft, niet transparant en is het onduidelijk welke taken, werkingskosten, investeringskosten, administratieve kosten en belastingen en subsidies precies worden doorgerekend via de integrale waterfactuur. Sommige waterfacturen bevatten zeer weinig informatie en laten daardoor niet toe om de correctheid van de aangerekende bedragen, kortingen en terugbetalingen te controleren.

Op grond van deze vaststellingen besluit de SERV terecht dat een beleidsvisie op de financiering van het waterbeleid en de kostenterugwinning van de waterdiensten dringend nodig is. De SERV motiveert deze dringende noodzakelijkheid op diverse gronden. Zo wordt er gesteld dat er heel wat kernvragen vandaag nog onbeantwoord zijn, zoals onder meer:

- de noodzakelijke investeringen die verplicht moeten gebeuren in de watersector op basis van de economische analyses van de Europese kaderrichtlijn Water;
- het gewenste niveau van kostenterugwinning op de gebruikers;
- de nodige transparantie betreffende de kosten die mogen of kunnen worden doorgerekend in de prijzen, hetgeen onder andere een opsplitsing impliceert van de kosten van de waterdienst en van de kosten verbonden aan decretale opdrachten ten opzichte van commerciële activiteiten, als ook duidelijke afspraken met de gemeenten over de aard van de werkzaamheden en investeringen die kunnen worden verhaald via de gemeentelijke saneringsbijdrage;
- de gepaste financieringswijze van de noodzakelijke investeringen en de verrekening van de financieringskosten;

- de prikkels die moeten worden ingebouwd (via tariefregulering, benchmarking en dergelijke) om de klant- en resultaatsgerichtheid, kostenefficiëntie en innovatiegerichtheid te verzekeren en de uiteenlopende tariefstructuren, prijszettingsmethodes, economische en ecologische correcties en schaalniveaus waarop de kostentoerekening gebeurt te evalueren en indien wenselijk te harmoniseren via regelgeving en richtlijnen.

De SERV dringt erop aan dat er op korte termijn werk wordt gemaakt van de noodzakelijke overheidsvisie en de gevraagde evaluaties op korte termijn. In afwachting daarvan meent de SERV dat het logisch en wenselijk is om de tarieven voor de bovengemeentelijke en gemeentelijke saneringsvergoeding voorlopig niet verder te verhogen.

Bovendien stelt de SERV dat er dringend werk moet worden gemaakt van een performante regulator/toezichthouder voor de watersector. Op dit ogenblik is er nauwelijks markttoezicht. De Vlaamse Milieu-maatschappij is aangewezen als economische toezichthouder voor de afvalwatersector, maar die sector functioneert blijkbaar nog steeds niet op volle kracht. Voor de drinkwatersector was een reguleringsinstantie voorzien binnen het jaar na de inwerkingtreding van het Drinkwaterdecreet, uiterlijk op 23 juli 2003. Die instantie is niet opgericht. Er zijn thans initiatieven om die er nu toch te laten komen (eveneens binnen de VMM). De randvoorwaarden voor een goed markttoezicht echter, lijken volgens de SERV terecht nog onvoldoende aanwezig.

In dat verband vraagt de SERV terecht om de opties voor operationalisering van de reguleringsinstantie voor de watersector grondiger te onderzoeken. Onafhankelijk van de wijze waarop de reguleringsinstantie wordt opgericht – als subentiteit in de VMM, als een aparte instelling van openbaar nut of als onderdeel van de VREG (Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt) – is er volgens de SERV in alle gevallen een duidelijk normenkader nodig, dat door de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement moet worden aangereikt. Anderzijds zijn wettelijke waarborgen en waarborgen op niveau van de regulator/toezichthouder noodzakelijk, onder andere betreffende de goede invulling van de taken en bevoegdheden van de regulator/toezichthouder, de ontwikkeling van specifieke deskundigheid, de onafhankelijkheid en onpartijdigheid, de behandeling van vertrouwelijke gegevens, de regeling van onverenigbaarheden in de taken of functies van het personeel, de transparante werking en rapportering over

de eigen werkzaamheden en de publieke verantwoording ten aanzien van het Vlaams Parlement.

De toename van de totale waterprijs is al enige tijd aan de gang en zal zich volgens de prognoses van de SERV ook in de toekomst doorzetten. Ter uitvoering van de Europese richtlijn Stedelijk Afvalwater moeten er immers nog veel investeringen gebeuren in rioleringen, collectoren, waterzuiveringsinstallaties en kleinschalige afvalwaterbehandelingsinstallaties om de zuiveringsgraad in Vlaanderen verder te verhogen. Bovendien zijn er heel wat bestaande rioleringen die moeten worden onderhouden, hersteld of gescheiden van de opvang van hemelwater. De Europese kader-richtlijn Water vraagt dat alle watergebruikers tegen eind 2010 een redelijke bijdrage leveren in deze kosten voor drinkwatervoorzieningen, afvalwaterinzameling en afvalwaterzuivering in verhouding tot de door hen gebruikte waterdiensten.

De SERV waarschuwt er verder voor dat het op dit ogenblik niet mogelijk is om ramingen te maken van de toekomstige integrale waterprijs. Daarvoor zijn er teveel onzekerheden in de wijze waarop het beleid de komende jaren zal evolueren. Beslissingen worden helaas nog steeds jaarlijks per programmadecreet genomen, zonder veel voorspelbaarheid en ruimte voor maatschappelijk debat.

De situatie in de watersector is complex en ondoorzichtig en het risico op fouten is reëel. Ook de beweegredenen achter de tarieven, prijsstructuren en berekeningsmethodes zijn niet steeds even transparant.

Nochtans is een transparante informatie over waterprijzen noodzakelijk om de sociale en economische effecten van de stijgende waterprijzen te bewaken en te zoeken naar mechanismen om die toename en de gevolgen ervan onder controle te houden.

Marijke DILLEN

Filip DEWINTER

Frans WYMEERSCH

Joris VAN HAUTHEM

Karim VAN OVERMEIRE

Marie-Rose MOREL

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

– gelet op:

- 1° de aanzienlijke stijging van de waterfactuur met gemiddeld meer dan 30% tussen 2006 en 2008;
- 2° de dringende behoefte aan transparante informatie over waterprijzen teneinde de sociale en economische effecten van de stijgende waterprijzen te bewaken;
- 3° het gegeven dat er een beleidsvisie moet worden ontwikkeld op de financiering van het waterbeleid en de kostenterugwinning van waterdiensten;
- 4° de motivering van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) ter zake die uitdrukkelijk stelt dat deze beleidsvisie dringend noodzakelijk is, onder meer over de noodzakelijke investeringen die moeten gebeuren in de watersector, het gewenste niveau van kostenterugwinning op de gebruikers, de kosten die mogen of kunnen worden doorgerekend in de prijzen, de gepaste financieringswijze van de noodzakelijke investeringen en de verrekening van de financieringskosten en de prikkels die moeten worden ingebouwd om de klanten resultaatgerichtheid, prijszettingsmethodes, economische en ecologische correcties en schaalniveaus waarop de kostentoerekening gebeurt te evalueren en te harmoniseren via regelgeving en richtlijnen;

– vraagt de Vlaamse Regering:

- 1° op korte termijn de nodige initiatieven te nemen om de duidelijke beleidsaanbevelingen zoals geformuleerd in het rapport van de SERV ‘De prijs van water 2008: analyse en aanbevelingen’ te vertalen in concrete beleidsmaatregelen;
- 2° bijgevolg een overheidsvisie uit te werken op de financiering van het waterbeleid en de kostenterugwinning van waterdiensten;
- 3° onmiddellijk de nodige initiatieven te nemen om de huidige complexe situatie op het vlak

van de integrale waterprijzen te vereenvoudigen en de uiteenlopende tariefstructuren, prijszettingsmethodes, schaalniveaus waarop de kostentoerekening gebeurt alsook de sociale, economische en ecologische correcties te evalueren en te harmoniseren;

4° in afwachting hiervan de nodige initiatieven te nemen om de bovengemeentelijke en gemeentelijke saneringsvergoedingen niet verder te verhogen;

5° dringend werk te maken van een performante regulator/toezichthouder voor de watersector.

Marijke DILLEN

Filip DEWINTER

Frans WYMEERSCH

Joris VAN HAUTHEM

Karim VAN OVERMEIRE

Marie-Rose MOREL
